עין משפט
נר מצוה

מב א ב מיי' פ"ה מהלכות עבודת יוה"כ הלכה יג:
מג ג שם פ"ד הלכה א:
מד ד ה מיי' פ"ד מהל' בית הבחירה הלכה ג:
מה ו מיי' שם פ"ג הלכה יג:

ותיפוק ליה °דאשר לו אמר רחמנא משלו הוא מביא דתניא אשר לו *משלו הוא מביא ולא משל ציבור, יכול לא יביא משל ציבור שאין הציבור מתכפרין בו אבל יביא משל אחיו הכהנים שהרי אחיו הכהנים מתכפרים בו ת"ל אשר לו יכול לא יביא ואם הביא כשר ת"ל שוב °אשר לו *שנה הכתוב עליו לעכב ולטעמיך אחיו הכהנים אי לאו דקנו בגויה היכי מכפר להו (א) אלא שאני בי גזא דאהרן דאפקריה רחמנא גבי אחיו הכהנים הכא [גבי תמורה] נמי שאני בי גזא דאהרן דאפקריה רחמנא גבי אחיו הכהנים (ג):

מתני'

היה מהלך בהיכל עד שמגיע לבין שתי הפרוכות המבדילות בין הקדש ובין קדש הקדשים וביניהן אמה ר' יוסי אומר לא היתה שם אלא פרוכת אחת בלבד שנאמר °והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים:

גמ'

שפיר קאמר להו רבי יוסי לרבנן ורבנן אמרי לך הני מילי במשכן אבל במקדש שני כיון דלא הואי אמה טרקסין ובמקדש ראשון הוא דהואי ואיסתפקא להו לרבנן בקדושתיה אי כלפנים אי כלחוץ ועבוד שתי פרוכת. תנו רבנן בין המזבח למנורה היה מהלך דברי ר"י ר"מ אומר בין שלחן למזבח ויש אומרים בין שלחן לכותל מאן *יש אומרים אמר רב חסדא רבי יוסי היא דאמר *פיתחא בצפון קאי ורבי יהודה אמר לך *פיתחא בדרום קאי ורבי מאיר כמאן סבירא ליה אי כרבי יהודה סבירא ליה ניעול כרבי יהודה אי כרבי יוסי סבירא ליה ניעול כר' יוסי לעולם כרבי יוסי סבירא ליה ואמר לך *שולחנות צפון ודרום מונחין ומפסקא ליה שלחן ולא מתעייל ליה ואיבעית אימא °לעולם מזרח ומערב מונחין ומשום שכינה לאו אורח ארעא למיעל

ותיפוק לי. בעיא דרבי אלעזר דלעיל דפר יוה"כ הכהנים בקופיה הוא דמתכפרי ביה דהא "אשר לו" כתב ביה תלתא זימני למעוטי ציבור ואחיו הכהנים דלא מדידהו. אחי, תלתא "אשר לו" כתיבי ביה בתרי קראי: והקריב אהרן וגו', והקריב תניינא.. ושחט את פר החטאת אשר לו: תורה אור ע"כ: אלא שאני בי גזא וכו' גרסינן: **ואפקריה אפקריה.** לגבי הך כפרה:

מתני' מהלך בהיכל. נכנס ומהלך לתוכו למערב: **שתי הפרוכות.** פרופות מן הצפון לדרום אחת חיצונה ואחת פנימית: **וביניהן.** אויר אמה:

גמ' אמה טרקסין. כך נקראת כותל מחיצה שהפסיק במקדש ראשון אבל במקדש שני שהיה גבוה (*מאה) אמה לא עשאוהו לפי שלא היו עוביה אלא אמה ואינה יכולה לעמוד בגובה (*מאה) אמה והוסיף על עוביה אי אפשר דכתיב "הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל" (דה"א כח): **ואיסתפקא להו.** במקום המחיצה אי כלפנים אי כלחוץ: **ועבוד שתי פרוכת.** לקלוט ביניהן אויר מקום המחיצה: **בין המזבח ולמנורה היה מהלך.** כשבא ליכנס היה נוקש בהיכל דרך הדרום להלך בין מזבח הפנימי ולמנורה שהיה בדרום והולך עד הפרוכת: **בין שולחן ולמזבח.** דרך הצפון: **רבי יוסי היא.** דאמר במתני' לא היתה שם אלא פרוכת אחת ואצל הכותל הצפוני היה ראשה כפול ופרופה בקרס זהב כלפי החוץ ובו נכנסין לפני ולפנים כדתניא אליבא דרבנן "החיצונה פרופה מן הדרום הפנימית מן הצפון" ורבי יוסי דאמר אין שם אלא אחת פריפתה בצפון היא דבהא לא פליג דכניסתו לתוך חלל בית קדשי הקדשים בצפון הוה: **פיתחא בדרום קאי.** דשתי פרוכת הין שם והחיצונה פרופה מן הדרום כדתנן מתני' ולקמן פריך לר' יהודה ניעול בין מנורה לכותל: **שולחנות צפון ודרום מונחין.** עשר שולחנות עשה שלמה שנאמר (דה"ב ד) חמש מימין וחמש משמאל ותניא במנחות (צח:) אי אפשר לומר חמש מימין הפתח וחמש משמאל הפתח שאם אתה אומר כן נמצא שולחן בדרום והתורה אמרה והשולחן תתן על צלע צפון (שמות כו) אלא של משה באמצע חמש מימינו וחמש משמאלו ופליגי בה תנאי איכא למאן דאמר מזרח ומערב מונחין ואיכא למאן דאמר צפון ודרום מונחין ור"מ סבירא ליה כמאן דאמר צפון ודרום ראשי שולחנות מן הצפון לדרום היו חמש בשורה אחת פונה ראשה של זו לראשה של זו והשולחן אמתים ארכו הרי עשר אמות ועל כרחך צריך היה לסמוך ראש השולחן הצפוני לכותל שאם אתה מושכו להלן מן הכותל נמצא מן השולחן הדרומי מקצתו יושב בדרום שההיכל רחבו עשרים אמה נמצא לצפון שלו עשר אמה ואי אפשר להיות כלום מן השולחן בדרום הלכך מפסקי שולחנות את הדרך ולא מתעייל ליה בין שולחן לכותל. ואם תאמר אף בין המזבח לשולחן אין דרך שהרי המזבח באמצע ההיכל וראש השולחן הדרומי סמוך למזבח הא אמרן בפרק אמר להם הממונה (לעיל דף לג:) שאין המזבח מכוון כנגד השולחן אלא משוך קימעא כלפי חוץ: למיעל

שסותרין זו את זו ובתרי תנאי בהרבה מקומות יש דבר אחד אחר דבר אחר דמקרא אחד יוצא לכמה טעמים אבל כי האי גוונא לא אשכחן ונראה לי דההיא דרשא דספרי כרבי אחיא והיינו אחיא אלא על פסח שני כלומר שלא יתחייב כרת הראשון לחודיה אלא הפסח שני משום דקרא בפרשת פסח שני כתיב ונימא דהפסח שני חייב כרת אפילו היכא דשגג בראשון והזיד בשני ולא הראשון אפילו הזיד בראשון ושגג בשני אמרת הזהו במועדו זה ראשון כלומר אין סברא כלל לומר דאשני קאי ולא הראשון דעיקר במועדו בראשון כתיב ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו וא"כ קאי נמי אראשון ואי לא כתב חטאו ישא הוה אמינא אראשון לחודיה קאי השתא דכתיב חטאו ישא דריש ליה נמי בפסח שני כדאיתא בפ' מי שהיה טמא וגלי לן חטאו ישא דבמועדו אתרוייהו קאי ואי לא כתיב במועדו הוה אמינא דכרת אפסח שני לחודיה קאי והשתא קאמר שפיר דבר אחר במועדו איצטריך למימר דפסח שני דוחה שבת עוד נראה לקיים הכל דהא דדחי שבת נפקא לן מככל חוקת ומבמועדו דאי מככל חוקת איכא למימר כדפרישית לעיל ואי מבמועדו איכא למימר כדפר' לעיל להכי צריכי תרוייהו ובא זה ולימד על זה ובא זה ולימד על זה מיהו לרבי נתן מככל חוקת לחודיה נפקא:

תיפוק לי דאשר לו אמר רחמנא משלו הוא מביא דתניא כו'. תימה לי מאי איצטריך לאתויי ברייתא לומר דדרשינן הכי משלו הוא מביא כל שכן אי לא דרשינן הכי א] לא הוה דרשינן אשר לו שהוא מתכפר בו דתקשי לך טפי ועוד דבכל הספרים ישנים גרסינן בסמוך שאני בי גזא דאהרן ול"ג אלא אלא שרש"י גרס אלא ונראה לי דהכי פירושו תיפוק לי דאשר לו אמר רחמנא דמשמע שהוא מתכפר בו ומשמע אבל אחריני לא מכפרי ומשני האי אשר לו דרשינן משלו הוא מביא אבל לעולם אימא לך דאיכא נמי מכפרי מקיבעא כדתניא וכו' והדר פריך ולטעמיך הא דמייתי מברייתא דלא דרשינן ליה להאי אשר לו לומר שהוא לבדו מתכפר בו אלא לומר משלו הוא מביא ומברייתא משמע דאחיו מתכפרין בו מה תירצת לי בזה והא הא בהא תליא כיון דמודית לי דמשלו הוא מביא א"כ אחיו הכהנים לא מכפרי ביה דאי לאו דקנו ליה בגויה היכי מכפרי ביה ומשני שאני בי גזא וכו':

טרקסין. פרש"י פנים[וחוץ]וי"מ טרקסין מלשון טרוקו גלי (ברכות כח:) שסגור היה לפנים הימנו הלוחות שניתנו בסיני*):

ועבוד שתי פרוכת. תימה וליעבוד פרוכת אחת שעוביה אמה ולי נראה דמשמע להו לרבנן פי' דקרא והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש וגו' (שמות כו) שמצד חיצון של פרוכת יהא קדש ומתחילת עוביה ולפנים יהא הכל קדש קדשים ולהכי לא מצי למיעבד פרוכת אחת שעוביה אמה ולאוקומה במקום אמה טרקסין דילמא קדושתה כלחוץ ונמצא דמתחילת עוביה ולפנים אינו הכל קדש קדשים אע"ג דבמקדש ראשון אוקמוה התם אמה טרקסין ע"פ הדבור עביד כדכתיב הכל בכתב ואי בעו למיעבד פרוכת צריכין לעשות כמו שעשו במשכן כדאיתא בפ' קמא דבבא בתרא (דף ג:) גמירי אי סוליה בפרוכת אי סוליה בבנין הכי נמי גמירי דאי בעי למיעבד פרוכת ליעבדו כי היכי דעבדו במשכן דמתחילת עובי הפרוכת ולפנים הוה קדש קדשים אבל השתא דעבוד שתי פרוכת ניחא חדא אוקמוה בתחילת מקום אמה טרקסין והשנייה בסוף אמה טרקסין בקדש הקדשים בסוף חלל העשרים של קודש הקדשים לצד החוץ דבוקה למקום סוף אמה טרקסין דאי מקום אמה טרקסין כלפנים הרי מעובי פרוכת החיצונה ולפנים הוה קדשי הקדשים הכל ואי מקום אמה טרקסין כלחוץ מעובי הפרוכת השניה ולפנים הוי קדשי הקדשים אבל רבי יוסי סבירא ליה והבדילה הפרוכת היינו בין חלל לחלל דחלל שחוצה לה קדש וחלל שלפנים הימנה קדשי הקדשים דעביד עוביה אמה אי נמי דילמא פשיטא ליה דקדושת אמה טרקסין כלפנים נמצא דלדידיה דמתחילת עוביה ולפנים הוי קדש קדשים:

*) [עי' תוס' ב"ב ג. ד"ה טרקסין וערוך כתב דבלשון יון הוא טרקסין פנים וחוץ כלומר מספקא להו אי כלפנים אי כלחוץ וכך מפורש בירושלמי עכ"ל ועי' רש"י גיטין פא. ד"ה דרך טרקסמון וכו' ודומה לי שהוא לשון יוני כמו טרקסין ע"ש]

רבינו חננאל

ותיפוק ליה בפר כ"ג אשר לו אשר לו כתוב ביה הכתוב שנה אשר לו לעכב שלא יביא משל צבור ולא משל אחיו הכהנים אלא משלו ממש ואמרינן ואי לא קנו להו לכהנים בפר היכי מתכפרי ביה אלא משום דאמרינן בי גזא דכ"ג אפקריה רחמנא גבי כהנים ש"מ קניה אית להו בגויה: היה מהלך בהיכל וכו'. סוגיא דשמעתא במשכן היתה פרוכת אחת מבדלת בין הקודש ובין קודש הקדשים. במקדש ראשון היה במקום הפרוכת כותל רחבו אמה במקדש שני נסתפק להן זו האמה מקום הכותל אי כלפנים קדושתה או כהיכל לפיכך עשו ב' פרוכת וביניהם אמה והיתה נקראת אמה טרקסין והוא לשון יון פנים וחוץ. וכך מפורש בתלמוד א"י. ור' יוסי פשיטא ליה דקדושתיה כקדושת ההיכל. ת"ר בין המזבח למנורה היה מהלך כ"ג בשעה שהיה נכנס לבית קודש הקדשים *) דברי ר' מאיר מ"ט קסבר פתח הקדש בכותל טרקסין בדרום היה פתוח והמנורה נתונה בדרום לפיכך כיון שהיה נכנס בהיכל והפתח בדרום היה מהלך כנגדו בין מזבח הזהב למנורה עד הפתח ובין המנורה למזבח הזהב שש אמות שהיה רוחב הבית כ' אמות והיתה המנורה נתונה בדרום משוכה מן הכותל ב' אמות ומחצה והשלחן היה נתון בצפון משוך ב' אמות ומחצה הרי ה' אמות ומקום המזבח והמנורה והשלחן בשלש אמות והמזבח ממוצע ביניהן נמצא ביניהן השיעור שאמרנו ולפיכך לא היה מהלך בין הכותל למנורה שהיה מקום צר ב' אמות ומחצה ומטנפי בגדיו מן המנורה והיה מהלך בין המנורה למזבח שהמקום מרווח ולא יבא להתחבר במנורה כדי שמטנפי כליו. ור' יוסי אומר בין שלחן לכותל היה מהלך קסבר פיתחא דכותל המבדיל בין ההיכל ובין קודש הקדשים **) בצפון קאי שנכנס מהלך כנגדו תכנס בקדש אצל הארון. ופשוטה היא. אבל ר' יהודה שהיה אומר בין המזבח לשלחן היה מהלך אמ' מ"ט אי קסבר פתחא בדרום קאי ליעביד כר' מאיר אי קסבר פיתחא בצפון קאי נעביד כר' יוסי. לפיכך הוצרכנו לפרש טעמו. ואמרינן לעולם ר' יהודה פתחא בצפון קאי וקסבר שלחנות בצפון ודרום היו מונחין ומפסקי ליה ולא מתעייל ליה ומפורש כך במנחות פרק שתי הלחם באחריתו ת"ר מזרח ומערב מונחין דברי רבי ר' אליעזר בר"ש אומר צפון ודרום מ"ט דרבי גמר מנורה מה מנורה מזרח ומערב כו' ואמרינן התם בשלמא למ"ד ***) צפון ודרום עשרה בעשרין היכי יתבי כהנים היכי הוו עיילי ופרקין מי סברת דהא הוה . הוי דרי הוו כו' וכיון שלא היה יכול ליכנס בין שלחן לכותל היה מהלך בין השלחן ולמזבח. איבעית אימא לעולם מזרח ומערב היו מונחין ויש לו ריוח להלך בין שלחן לכותל אלא אינו דרך ארץ ליכנס אדם ולעבור כנגדו

*) גי' רבינו ז"ל דברי ר"מ וכ"ה בירושלמי. **) נראה דצ"ל בצפון קאי לפיכך מהלך כנגדו וכו'. ***) חסר כאן וכן צ"ל בשלמא למ"ד מזרח ומערב היינו דהוו יתיבי עשרה בעשרין אלא למ"ד צפון ודרום וכו'.

מסורת
הש"ס

שבועות יד.

[פי' פירש"י לקמן נב: ד"ה פרקסין] *[התוס' גרים מ' ע"ש]

[מ' אמה כ"ג באוי"ש]

שמות כו

[פי' תוס' ב"ב ג: ד"ה טרקסין יעויי"ש]

מנחות צח:

הגהות הב"ח

(א) גמ' היכי מכפר להו: (ב) שם בקושיא אלא שאני: (ג) שם גבי אחיו הכהנים ויש לומר דמתכפרים בקבישתא מתני' וכו':

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה תיפוק כ"ש אי לא דרשינן נמחק [illegible] וכ"כ [illegible] יעוש"ע:

תוספות ישנים

הכל לענין מיתה אחד מן הבעלים אין חילוק לר"ש בין נכור לשותפין כדמשמע בהוריות כאביי ולא כרב יוסף ומיהו לרבי יהודה הוי מצי למימר נפקותא אי הוה פר יוה"כ תגולת השותפין [מעתה אם] היה מת אחד מן הכהנים אם מת אחר שהופרש הפר ימות ספר ואי [illegible] ויקרב דאין צבור מתים כדנפקא לן מכפר לעמך ישראל אבל מקרבן לא מיספרי במיתה אחד מהם אי מת אחד [illegible] שיהו פסולין [illegible] דבר ואע"ג דמצי משכח לה נפקותא לרבי יהודה כדפרישית ניחא ליה טפי למינקט נפקותא דהויא אפילו

לר"ש ומיהו מספקא לי קצת לרבי יהודה במת אחד מן הכהנים אי ימות ספר כי [illegible] טעם לומר שלא ימות ואתי השתא שפיר טפי דאסי לרבי יהודה אין למצא נפקותא אחרת אלא אותה שאומר התלמוד אבל הטעם אינו ידוע לי כי למה לא ימות הפר במיתת אחד מן הכהנים אם כן שותפין כמו שאומר התלמוד בהוריות דשעיר [illegible] לא היה לו ליקרב אם מת אחד מן הצבור אי לאו דגלי קרא דאין צבור מתים [illegible] לכ"ע יותר מלאחר הכהנים לפי שממונו הוא כל לכך לא הפסלנו מיתת אחד מהם אלא מיתת כ"ג [illegible] הפסלנו

נושא כניסת כ"ג לקדש הקדשים (והיכל הקטרת) ותיאור הפרוכת המפרידה בין היכל לק"ק

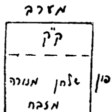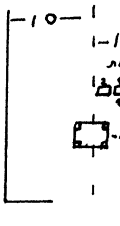נושא מסלול הכ"ג לקראת כניסתו לק"ק